

## СВІТ ДИТИНИ В ОПОВІДАННЯХ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Володимир Винниченко прийшов у літературу в той момент, коли відбувалася глобальна трансформація мистецьких виражально-зображальних засобів і зверталася все більша увага на художнє відображення внутрішнього світу людини. У малій прозі В. Винниченка, так як і у творах В. Підмогильного, Б. Антоненка-Давидовича, І. Сенченка та інших митців, виявився психологічний неореалізм.

Проблемою дитячого психологізму в літературі свого часу займалися дослідники Л. О. Богачевська, Л. Я. Гінзбург, Г. М. Гримич, Л. С. Дем'янівська, Ю. Б. Кузнєцов та інші. Однак дослідження особливостей психологізму в дитячих оповіданнях В. Винниченка є актуальним завданням літературознавства й у наш час.

Мета нашого дослідження – розкрити особливості осмислення світу дитини в малій прозі В. Винниченка.

Неореалізм – стильова течія в українській літературі, яка виявила себе у 20-ті ХХ ст., зокрема у творчості Г. Косинки, В. Підмогильного, Є. Плужника, у 60–70-ті – у Гр. Тютюнника. Поставши на ґрунті класичного реалізму, але не сприйнявши лінійно міметичного принципу «зображення життя у формах життя», неореалісти визначали свій концептуальний принцип між документальною достовірністю, філософсько-аналітичним заглибленням у дійсність та ліричною стихією; подеколи промовиста деталь для них значила більше, ніж розгорнутий за всіма правилами реалістичного письма сюжет [5, с. 492].

Слід зазначити, що у 20–30-х роках ХХ століття дитячі твори В. Винниченка широко друкувалися в Україні та Росії, входили до всіх українських читанок і хрестоматій. Автор передмови до збірки «Намисто» С. Крижанівський зауважував: «...коли тепер ставиш питання: що найбільше застаріло в оповіданнях Винниченка, що назавжди відійшло у минуле, з подивом переконуюешся, що сам побут...» [1, с. 3]. Дитяча душа, тонко розкрита у всіх її проявах, залишилась незмінною. Глибоке знання психіки дитини дозволило прозаїкові показати неймовірно складний світ дитини, яка тільки починає пізнавати непросте доросле життя.

Показовими в цьому плані є оповідання В. Винниченка «Кумедія з Костем», «Федько-халамидник» та цикл «Намисто». Проаналізувавши ці твори, можемо стверджувати, що їм притаманний ліризм і філософська наповненість. Герої цих творів приваблюють нас дитячою чистотою, відкритістю до сприйняття прекрасного, неординарним поглядом на світ. В. Винниченко розширив обрії дитячої прози і сягнув глибин у розкритті внутрішнього світу дітей. Його оповідання оптимістично піднесені, перейняті м'яким, добродушним гумором, а головні герої позначені

якоюсь бурхливою, нестримною життєрадісністю. Основу Винниченкових творів визначають нетипові факти, які, проте, є цілком реальними, драматичні ситуації, в яких опиняються юні герої, а також сильні їхні почуття та переживання.

Точність відтворення психологічних станів дитини детермінована потужним автобіографічним аспектом художнього мислення письменника. У своїх спогадах він зазначав, що його дитинство минало «в тому чудесному краї, повнім для мене загадок, страшно, болюче, солодко-поетичнім, сповитім вінком пісень» [2, с. 165]. В. Винниченко, як і кожний хлопчак-розбишака, «їздив» верхи на скрині в Київ, боявся темряви, домовика, плів брилі з соломи, мріяв про голубник, та незважаючи на бідність, в якій доводилося жити, почувався щасливим. Ці приємні дитячі спогади стали основою для Винниченкового «Намисто» – збірки оповідань для дітей. Кожній «намистинці» автор дав назву народної пісні, яка найкраще відбиває зміст. Об'єднуючись, оповідання утворюють добірний разок різноманітних дитячих характерів, яскравих та емоційних [1, с. 15].

Десь у 1911–1912 роках мати Володимира, Євдокія Винниченко, яка тоді мешкала в Києві, розповідала невістці Розалії Яківні про дитячі літа свого сина: «Володимир грався з дітьми сусідів і тримав їх трохи в терорі, бо був дуже сильний для свого віку й вольовий, упертий!» [4, с. 15].

Дуже цікаво, що секрет успіху твору «Федько-халамидник» [3] базується на його безперечному автобіографізмі, на тому, що свого Федька Винниченко писав із ... себе.

Отже, у висновку можемо сказати, що характерною особливістю Винниченкових творів є те, що персонажі у нього з'являються уже сформованими, а характер їх вимальовується поступово, проявляється в поведінці, рішеннях, вчинках. Автор ніби розчиняється в своїх персонажах, примушує читача дивитися на світ їхніми очима і міркувати їхніми думками.

#### Список використаних джерел:

1. Винниченко В. К. Намисто: оповідання / В. К. Винниченко. – К. : Веселка, 1989. – 380 с.
2. Винниченко В. К. Раб краси : оповідання, повісті, щоденникові записи : [для ст. шк. віку] / В. К. Винниченко – К. : Веселка, 1994. – 383 с.
3. Винниченко В. К. Федько-халамидник // В. К. Винниченко. Раб краси : оповідання, повісті, щоденникові записи : [для ст. шк. віку] / В. К. Винниченко – К. : Веселка, 1994. – С. 40–135.
4. Винниченко Р. Я. Як писав свої літературні твори Володимир Винниченко / Р. Я. Винниченко // Україна. – 1992. – № 10–11. – С. 14–15.
5. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. – К : ВЦ «Академія», 2007. – С. 492.